

12. Pro zasady vnutrishnoi i zovnishnoi polityky [On the principles of domestic and foreign policy] : Zakon Ukrainy vid 01.07.2010 № 2411-VI. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17> [in Ukr.].

13. Rishennia Verkhovnoho Sudu Ukrainy po spravi № 457/906/17 [Judgment of the Supreme Court of Ukraine in case № 457/906/17]. 2020. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/87602624> [in Ukr.].

14. Pro Natsionalnu politsiiu [About the National Police] : Zakon Ukrainy vid 02.07.2015 № 580-VIII. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> [in Ukr.].

15. Pro operativno-rozshukovu diialnist [About operative-search activity] : Zakon Ukrainy vid 18.02.1992 r. № 2135-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12> [in Ukr.].

16. Priorityety diialnosti orhaniv pravoporiadku ta prokuratury u sferi kryminalnoi polityky na 2020 rik [Priorities of activity of law enforcement bodies and prosecutor's office in the field of criminal policy for 2020]. Ofis Heneralnoi prokuratury Ukrainy. URL: <https://www.gp.gov.ua/ua/priorities2020>. [in Ukr.].

SUMMARY

Oleksandr M. Mishchanynets. Factors influencing national policy in operational-search activities. The factors influencing the state policy in the field of operational-search activity have been studied. The author has noted that the reforms taking place in the law enforcement area have laid a new approach to combating crime, as the traditional perception of crime and combating it is changing. Combating crime requires, first of all, modern, perfect regulatory support. And first of all it concerns the sphere of operative-search activity as a priority direction of counteraction to crime.

In this regard, the priority area of research is public policy, which takes place in the field of operational and investigative activities. Therefore, the purpose of the article is to identify the factors that influence the state policy in the field of operational and investigative activities and highlight the directions of formation of this policy.

It is emphasized that this list is not exhaustive and can be supplemented, which, in turn, further determines the need for further in-depth scientific research in this area.

Factors influencing the state policy in the field of operational and investigative activities should be taken into account when forming a single Concept of legal policy, which would reflect a holistic system of leading official views on its essence and content, would determine the priorities for further development. The development of the Concept of the state policy in the field of operative-investigative activity will make it possible to ensure the adoption of a system of laws that provide a complex, logically consistent legal regulation of certain phenomena of public life.

Keywords: *state policy, legal policy, political regime, counteraction, operative-search activity, European integration, personnel policy, criminogenic state, information-technological development of society.*

УДК 351.744.2

DOI: 10.31733/2078-3566-2020-2-294-304

Олександр ХРИСТОВ[©]

кандидат юридичних наук, доцент
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ГРОМАДСЬКІСТЬ» У СУЧАСНІЙ ЮРИСПРУДЕНЦІЇ

Досліджено проблеми визначення поняття «громадськість» у сучасній юриспруденції. Зроблено висновок, що під громадськістю у юриспруденції слід розуміти як окремих громадян, так і їх об'єднання, які мають високий рівень правосвідомості та правової культури, а також основу переконань та світогляду яких складають побудова правової держави й громадянського суспільства.

Пропоновано відмовитися в теорії оперативно-розшукової діяльності від використання поняття «громадськості» як категорії сил оперативно-розшукової діяльності, оскільки: по-перше, «громадськість» є поняттям абстрактним на відміну від інших категорій сил оперативно-розшукової діяльності, зокрема оперативних підрозділів правоохоронних органів, негласних штатних та позаштатних працівників, які мають правовий статус; по-друге, громадськість бере участь у різних сферах життєдіяльності суспільства, яким не притаманна спрямованість щодо сприяння оперативним підрозділам у протидії злочинності.

Ключові слова: *громадськість, народ, населення, об'єднання, ознака, формування.*

© Христов О.Л., 2020

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-0088-5844>

alexander_hristov@ukr.net

Постановка проблеми. У вітчизняному правовому полі сьогодні відсутній комплексний підхід до розуміння терміна «громадськість». Спостерігається непослідовність правового регулювання, а також довільність, неоднаковість та підміна понять під час застосування цього терміну як у різних, так і у межах однієї галузі юриспруденції. Підготовка більшості нормативно-правових актів стосовно участі «громадськості» у правовідносинах відбувається без належного юридичного осмислення цього терміна, поняття якого взагалі не визначено у чинному національному законодавстві.

Понятійно-категоріальний апарат юридичних наук внаслідок відсутності в законодавстві визначення «громадськості» ґрунтується на довільному уявленні та не відображає єдності сукупних ознак зазначеної категорії. Її розуміння науковцями через призму споріднених (родових) юридичних понять не дають точного змістовного відображення.

Вибіркове, а подекуди хаотичне та безсистемне, посилення вчених-юристів на філософські, соціологічні, політологічні, психологічні та інші джерела наукового пізнання стосовно сутнісних характеристик «громадськості» під час проведення досліджень щодо її місця і ролі у правових відносинах свідчать про відсутність усталених концептуальних підходів у сучасній юриспруденції.

Формалізовані наукові умовиводи вчених-юристів про цей соціальний інститут часто зводяться до визначення поняття шляхом виокремлення вибіркового характерних особливостей (ознак) без комплексного розуміння цього феномена.

Зазначене дозволяє стверджувати, що сьогодні своєчасним і необхідним є дослідження проблем понятійно-категоріального розуміння «громадськості» і обґрунтування на цій основі узагальненого визначення цього терміна, що слугуватиме основою для нормативного і правозастосовного використання.

Аналіз публікацій, у яких започатковано вирішення цієї проблеми. Дослідженню теоретичних проблем, які стосуються розуміння терміна «громадськість», присвячені праці вітчизняних науковців: О. М. Бандурки, Є. В. Глушко, В. В. Голіни, П. І. Каблук, М. Г. Колодяжного, О. М. Литвинова, В. І. Московця, Г. В. Мороз, О. М. Музичука, В. Ф. Нестеровича, І. В. Слободенюк, О. В. Павлової, С. С. Шрамко; закондоданих: В. С. Іванової, Н. П. Ісаєвої, В. І. Крігера, І. А. Коннова, Л. І. Овчиннікової, Т. В. Раскіної, М. Є. Павлова, В. Т. Томина, О. М. Тюменцева та багатьох інших. Слід наголосити, що зазначені праці не враховують сучасних суспільно-політичних, економічних, соціальних перетворень, новел законодавства й правозастосовної практики, що свідчить про необхідність виконання комплексного дослідження феномена «громадськості».

Мета статті полягає у з'ясуванні проблем визначення поняття «громадськість» у сучасній юриспруденції та наданні розуміння цього терміна.

Виклад основного матеріалу. Протягом довгого часу тривають дискусії щодо того, яке визначення має поняття «громадськість», який вона має правовий статус, які функції виконує тощо [1, с. 194].

Слід звернути увагу, що зазначений термін доволі часто по-різному інтерпретується в законодавчих актах України, які регулюють як культурну, соціальну, економічну, політичну сфери життя, так і сферу діяльності щодо протидії злочинності, але не завжди він має той самий зміст [2], зокрема: «наукова громадськість», «представники наукової громадськості», «громадські наукові організації» вживаються у ст.ст. 17, 20, 21, 22, 23, 54 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність»; «громадське об'єднання», «громадські організації у сфері культури», «громадськість», «культурно-мистецька громадськість» – у ст.ст. 1, 2, 3, 6, 8, 9, 21³, 21⁵, 31, 32 Закону України «Про культуру»; «пластове, скаутське громадське об'єднання» – у ст.ст. 1, 3, 4 Закону України «Про визнання пластового руху та особливості державної підтримки пластового, скаутського руху»; «громадськість за місцем служби або роботи особи» – у ст. 8 Закону України «Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України»; «громадська організація», «об'єднання громадян», «громадське формування» – у ст.ст. 19, 32, 38, 44 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»; «громадська спілка» – у Законі України «Про громадські об'єднання»; «молодіжні громадські організації», «дитячі громадські організації» – у Законі України «Про молодіжні та дитячі громадські організації»; «громадське об'єднання із статусом юридичної особи» – у Законі України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань»; «громадська природоохоронна організація» – у ст. 30 Закону України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності»; «представники громадськості» – у

ст. 5 Закону України «Про очищення влади»; «пріоритетне завдання громадськості» – у ст. 1 Закону України «Про національну безпеку України»; «громадське об'єднання», «уповноважені представники», «окремі громадяни» – у ст. 21 Закону України «Про запобігання корупції»; «громадська рада», «громадський контроль» – у Законі України «Про доступ до публічної інформації»; «громадське обговорення», «громадське об'єднання», «громадськість», «населення» – у ст.ст. 9, 10, 11, 51, 86, 88–90 і Прикінцевих та перехідних положеннях Закону України «Про Національну поліцію»; «громадськість», «Рада громадського контролю при Державному бюро розслідувань» – у ст.ст. 12, 13, 23, 25, 28 Закону України «Про Державне бюро розслідувань»; «громадські об'єднання», «громадські слухання», «представники громадських об'єднань», «Рада громадського контролю при Національному бюро» – у ст.ст. 4, 5, 8, 10, 26, 28, 31 Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України»; «Громадська рада доброчесності» – у Законі України «Про судоустрій і статус суддів»; «Громадська рада міжнародних експертів» – у ст. 9 Закону України «Про Вищий антикорупційний суд»; «громадські об'єднання», «громадські організації», «фізичні особи», «громадяни» – у ст.ст. 8¹, 32, 46, 77 Закону України «Про прокуратуру»; «громадські об'єднання» – у ст.ст. 8, 20, 24, 38, 45 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

У законі, який безпосередньо стосується участі громадськості в правоохоронній діяльності, а саме Законі України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» вживаються такі терміни, як-от: «громадяни»; «громадські об'єднання»; «громадські формування». Крім того, формами реалізації функції громадської самодіяльності громадських формувань з охорони громадського порядку закон визначає «зведені загони громадських формувань» та «спеціалізовані загони (групи) сприяння Національній поліції». Слід зазначити, що вказані терміни опосередковано розкривають лише частину змістовного боку поняття громадськості, але не визначають розуміння цієї правової категорії.

Відповідно до роз'яснення Міністерства юстиції України «Характеристика громадських формувань як інститутів громадянського суспільства» від 24.01.2011 р. громадські формування мають різну мету, завдання, рівень повноважень, територію діяльності, проте їх соціально-політичне призначення полягає насамперед у тому, що вони допомагають людям у вирішенні проблем повсякденного життя, відкривають широкі можливості для виявлення суспільно-політичної ініціативи, здійснення функцій самоврядування [3]. Усі громадські об'єднання можна класифікувати за кількома типами: 1. За необхідністю формалізації створення: а) підлягають легалізації (офіційному визнанню) державою: громадські організації; профспілки; організації роботодавців; органи самоорганізації населення; б) не підлягають легалізації: батьківські комітети; органи учнівського самоврядування; колективи фізкультури на підприємствах. 2. За метою і функціями: а) мають загальну мету і завдання, створюються без будь-яких спеціальних особливостей; б) мають спеціальну мету (прямо передбачену Законами): громадські організації інвалідів, «чорнобильців», ветеранів війни; Національний Олімпійський комітет України; Українське товариство охорони пам'яток історії та культури; саморегульвні громадські організації; організації професійного спрямування; організації професійного самоврядування. 3. За характером повноважень: а) мають визначені законами спеціальні повноваження: громадські організації споживачів; громадські організації з охорони громадського порядку і державного кордону; Українське товариство охорони пам'яток історії та культури; б) мають загальну мету і завдання, створені без будь-яких спеціальних особливостей. 4. За територією діяльності: а) всеукраїнські громадські організації; б) міжнародні громадські організації; в) місцеві громадські організації [3].

Розглядаючи громадянське суспільство як органічну систему, громадські організації можна визначити первинними й універсальними елементами, своєрідними «клітинами» цієї системи [3].

Слід акцентувати на тому, що поняття «громадськість» у сучасному правовому полі має багато дискусійних питань, що пов'язані із відсутністю визначення терміна; непослідовністю, некоректністю, а подекуди підміною в застосуванні; відсутністю єдності змістовного значення цього терміна. Зазначене свідчить про потребу вирішення зазначеного питання насамперед на науковому рівні, що потребує аналізу думок вчених, які здійснили внесок у розробку цього питання, та узагальнення наявних результатів досліджень з цього приводу.

Розглянуті правові норми вказують лише на суб'єктів права, які можуть бути ви-

значені в окреслених суспільних відносинах як громадськість, проте не розкривають сутності останньої як цілісної правової категорії. Зважаючи на це, наступним кроком у напрямі досягнення мети статті є ознайомлення з науковими підходами до характеристики категорії громадськість [4, с. 113]. Спроби сформулювати поняття «громадськість», використовуючи різні наукові підходи, були здійснені багатьма вітчизняними та закордонними авторами, і до того ж, у різних галузях науки, насамперед, в юридичній.

Низка наведених вище положень чинного законодавства дає підстави вважати виправданим підхід у визначенні поняття громадськості як у широкому, так і у вузькому сенсі. У загальному розумінні «громадськість» – це передова частина, передові кола суспільства [5, с. 262].

Слід зазначити, що у вузькому сенсі під громадськістю розуміють ту частину суспільства, яка бере участь у певній сфері життєдіяльності. На думку Г. В. Мороза, громадськість є одним із найважливіших національних ресурсів для розвитку і впровадження екологічного законодавства. Головним у цьому контексті є термін «громадськість». У нашій державі немає законодавчого визначення поняття громадськості [6, с. 101]. Він пропонує використовувати термін «екологічна громадськість», під якою розуміється соціально активна частина суспільства (окремі громадяни, їх об'єднання чи групи, організації, інші юридичні особи приватного права, територіальні громади, органи самоорганізації населення), зацікавлена в безпечному стані навколишнього природного середовища та його покращенні, яка бере участь у реалізації державної та регіональної екологічної політики, використовуючи усі незаборонені чинним законодавством форми, методи і способи [7, с. 6]. О. В. Павлова сформулювала визначення «громадськості, яка бере участь у розбудові екологічної держави» – це фізичні та юридичні особи, які прямо чи опосередковано (сферою діяльності, власними приватними чи публічними екологічними інтересами) уповноважені чинним законодавством брати активну участь у діяльності держави у сфері реалізації її екологічної функції. Суб'єктами громадськості можуть бути: громадяни, особи без громадянства, об'єднання громадян екологічного спрямування або за наявності доведеного екологічного інтересу, інші юридичні особи [8, с. 183.]. І. В. Слободенюк сформулювала дефініцію поняття «громадське формування з охорони правопорядку», під яким запропонувала розуміти добровільну, неприбуткову громадську організацію, засновниками та членами якої є фізичні особи, створену відповідно до законодавства України для участі в охороні правопорядку шляхом надання допомоги державним правоохоронним органам в попередженні, профілактиці та припиненні протиправної поведінки фізичних і юридичних осіб. Вона поділяє їх на два види залежно від специфіки виконуваних завдань: 1) загальної спрямованості (громадські формування, які створюються для участі в охороні громадського порядку, без конкретизації їх функціональної спрямованості); 2) спеціальної спрямованості (громадські формування, які створюються для участі в охороні громадського порядку з конкретизацією їх сфери діяльності. [9, с. 7, 10].

У теорії та практиці публік рілейшнз багатопланове поняття «громадськість» є одним із ключових. У найзагальнішому розумінні під громадськістю мається на увазі будь-яка група людей (можливо, навіть й окремі індивіди), що так чи інакше пов'язана з життєдіяльністю організації або установи. Це можуть бути її власні службовці, громада, що мешкає по сусідству, клієнти, працівники засобів інформації, державні службовці, видатні особистості тощо. З погляду теорії та практики публік рілейшнз громадськістю у повному розумінні цього слова є тільки активна група чи окремі індивіди [10].

Загальне юридичне значення «громадськості» наведено в «Юридичній енциклопедії», зокрема його теоретичне визначення як соціально активної частини суспільства, яка на добровільних засадах бере участь у суспільно-політичному житті країни. Для громадськості характерні: потреба у спілкуванні; орієнтування на колективну діяльність; пріоритет громадських інтересів перед індивідуальними, активне вираження своєї суспільної позиції тощо [11, с. 640]. В. І. Московець наголошує, що під терміном «громадськість» у юридичних науках розуміють соціально активну частину суспільства (організована сукупність людей), яка за певних обставин так або інакше згуртувалася навколо конкретних спільних інтересів та яка на добровільних засадах бере участь у суспільно-політичному житті країни, визначає основні напрямки його розвитку, користується великим впливом, повагою [12].

У кримінальному процесі під громадськістю М. Є. Павлов розуміє «громадян», «народ», «населення» [13, с. 5]. А. М. Гаврилов зазначає, що термін «населення» витіс-

няє з наукового обігу поняття «громадськість» в широкому сенсі. Він зазначає, що термін «населення» точніше відображає зміст поняття. Передусім, поняття «населення» ширше, ніж поняття «громадськість». Громадськість – це переважно активна частина населення, яка діє на громадських засадах, члени якої, як правило, об'єднані спільністю інтересів. Населення в контексті досліджуваної проблеми – це громадяни, які можуть сприяти органам правопорядку в боротьбі зі злочинністю [14, с. 48]. А. М. Ішин також пропонує використовувати термін «населення», але мотивуючи тим, що він вужче, ніж поняття «громадськість» [15, с. 34].

У зв'язку з цим слід звернути увагу на розуміння зазначених категорій. У загальноновживаному розумінні «населення» – це сукупність людей, які проживають на земній кулі, в якій-небудь країні, області і т. ін. або люди, які проживають в якомусь одному місці [5, с. 734], а значить – у межах якоїсь конкретно визначеної території. Тобто зазначений соціальний феномен наділений нестабільними/несталими ознаками, такими як: народження, старіння, смертність, зміни генерацій, міграція, громадянство та ін. Наприклад, чисельність наявного населення в Україні, за оцінкою, на 1 січня 2020 р. становила 41 902,4 тис. осіб. Упродовж 2019 р. чисельність населення зменшилася на 250,8 тис. осіб. Залишається суттєвим перевищення кількості померлих над кількістю живонароджених: на 100 померлих – 53 живонароджені [16].

У теорії держави і права спростити картину розуміння «населення» та досліджувати і розглядати його у чистому вигляді не можливо, що й унеможливорює притаманність йому юридичної властивості – правосуб'єктності, а тому він не може бути суб'єктом правовідносин, у тому числі вузькогалузевої спрямованості – протидії злочинності.

Крім того, населення складають особи з різними соціальними установками, цінностями та поведінкою, наприклад: раніше засуджені за вчинення злочинів, що не стали на шлях виправлення; особи, які мають намір чи готуються вчинити злочин; особи з асоціальною, антисоціальною, протиправною, девіантною поведінкою та ін. Тому застосовувати термін «населення» та ототожнювати його із «громадськістю» або використовувати сам термін «населення» як суб'єкт протидії злочинності, на нашу думку, некоректно, оскільки його частиною є також сам злочинний елемент, наприклад «зłodії у законі», «злочинні авторитети», члени організованих злочинних груп та організацій, антисемітських груп, «скінхеди», «радикальні футбольні вболівальники» та ін.

У кримінології громадськість розглядається як суб'єкт запобігання злочинності. Під громадськістю, яка бере участь у запобіганні злочинності, В. В. Голіна, М. Г. Колодязний, С. С. Шрамко розуміють соціально активну частину суспільства (окремі громадяни та їх об'єднання), зацікавлену в участі у заходах із запобігання злочинності, яка добровільно спрямовує свою діяльність на захист будь-якого члена спільноти від злочинних посягань та інших правопорушень та діє в межах суворого дотримання законодавства і засад моралі [17, с. 40]. А. В. Білецький під громадськістю розуміє добровільне легітимне об'єднання фізичних осіб та юридичних осіб приватного права, які представляють інтереси, цілі й потреби широких верств населення та мають антикорупційну громадянську позицію [1, с. 194]. У контексті протидії корупції дещо іншої позиції дотримується Є. В. Глушко, який дає таке визначення категорії «громадськість»: це будь-яка особа права (фізична чи юридична особа, об'єднання громадян, їх організація тощо), не наділена публічно владними повноваженнями, яка самостійно або спільно з іншими особами бере участь у відносинах з приводу запобігання та протидії корупції на підставі й у спосіб, передбачені чинним законодавством України [4].

В адміністративному праві виділяють такі категорії як: «громадське формування правоохоронної спрямованості», яке І. Ф. Фісенко розглядає як добровільне громадське формування, створене на основі єдності інтересів для спільної охорони громадського порядку. Громадське формування правоохоронної спрямованості визнається громадською організацією, створеною внаслідок вільного волевиявлення громадян, які об'єдналися для задоволення та захисту спільних інтересів у сфері внутрішніх справ держави як самостійно, так і разом із правоохоронними органами [18, с. 16].

Для цілей криміналістичної науки А. Г. Резнікова пропонує під терміном «громадськість» розуміти активну частину населення (одна особа або група осіб), утворену як відгук на певну ситуацію, проблему, готову надати допомогу слідчому і вступити (або вступила) у взаємодію з ним з метою розслідування злочину. Наприклад, після звернення слідчого до населення, ту частину населення, яка надає або буде надавати допомогу

слідчому, можна назвати активною частиною населення, тобто громадськістю [19].

Слід зазначити, що Н. П. Ісаєва, досліджуючи актуальні питання участі громадськості у кримінальному провадженні, хоча і не дає визначення «громадськості», проте зробила суттєвий внесок у розуміння поняття «представник громадськості» [20, с. 8], що насаперед становить інтерес для відмежування його від інших, які широко вживаються в нашому законодавстві, наприклад, «особа, яка конфіденційно співпрацює із органами досудового розслідування» (ч. 8 ст. 224 Кримінального процесуального кодексу України) [21], «особи, які надають допомогу оперативно-розшуковій діяльності», «особи, які сприяють оперативно-розшуковій діяльності» (п. 6 ч. 1 ст. 7 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність»), «негласний позаштатний працівник» (п. 13 ч. 1 ст. 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність») [22], «конфіденційне співробітництво з іншими особами» (ст. 275 Кримінального процесуального кодексу України) [21]. Зокрема, авторка визначила, що «представник громадськості» – це незацікавлена особа, яка залучається (одноосібно або за участю інших осіб) до участі у кримінальній справі посадовими особами, учасниками кримінального судочинства або бере участь у ньому за власною ініціативою, надає сприяння кримінально-процесуальній діяльності або безпосередньо її здійснює, що виражає суспільний інтерес [20, с. 8].

В оперативно-розшуковій діяльності представники громадськості, які залучаються до виконання оперативно-розшукових завдань, розглядаються як «сила оперативно-розшукової діяльності» [23, с. 3]. З цього приводу В. М. Давидюк зазначає, що в загальному вигляді дефініцію «сили оперативно-розшукової діяльності підрозділів Національної поліції» слід розуміти як узагальнююче поняття, що охоплює собою всі категорії осіб, які безпосередньо виконують оперативно-розшукові та кримінальні процесуальні завдання або залучаються уповноваженими підрозділами для сприяння чи безпосереднього виконання зазначених завдань [24, с. 76].

Проте цей підхід є досить спірним, оскільки представники громадськості не мають правового статусу в оперативно-розшуковій діяльності, на відміну від інших сил ОРД.

В оперативно-розшуковому законодавстві вживаються такі терміни, як «особи, які надають допомогу оперативно-розшуковій діяльності», «особи, які сприяють оперативно-розшуковій діяльності» (п. 6 ч. 1 ст. 7 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» від 18.02.1992 р. № 2135-ХІІ). Крім того, ч. 2 ст. 6 визначає, що серед підстав для проведення оперативно-розшукової діяльності містяться заяви і повідомлення громадян та громадських організацій. Обов'язком останніх, відповідно до ст. 11 цього закону, є сприяння оперативним підрозділам у вирішенні завдань оперативно-розшукової діяльності [22]. Проте будь-яких застережень щодо залучення окремих громадян та їх об'єднань цей закон не визначає. У цьому контексті слід зазначити, що сучасна організована злочинність контролює велику кількість підприємств усіх форм власності й володіє капіталом, який обчислюється сотнями мільйонів гривень щорічно. Ситуація погіршується використанням злочинними організаціями у своїй діяльності на постійній основі впливу на громадську свідомість із застосуванням належних їм на правах приватної власності засобів масової інформації, які стали невід'ємною складовою інфраструктури організованої злочинності. Ми погоджуємося із О. А. Корнієвським, який звертає увагу на існування загроз громадянському суспільству з боку «негромадянських» елементів, дії яких не відповідають критеріям демократії. До них політологи відносять різні мафіозні угруповання, кримінальні групи, націоналістичні та шовіністичні асоціації, радикальні екстремістські та нетрадиційні релігійні організації. Під виглядом реалізації «соціально значущих» програм і проєктів та за допомогою суміжних механізмів (надання грантів, гуманітарна допомога тощо) у громадянське суспільство зовнішніми силами під різними найменуваннями впроваджуються організації та структури, створені й фінансовані ними, зацікавленими у маніпулюванні суспільною свідомістю з метою досягнення прагматичних цілей: політичних, економічних та інших [25, с. 394].

Отже, слід зазначити, що не кожне громадське об'єднання має на меті конструктивні цілі й правові способи своєї діяльності. Наявність формальних ознак громадськості ще не свідчить про те, що кожне громадське об'єднання може бути залучено до протидії злочинності, оскільки окремі з них використовуються саме організованими групами, злочинними організаціями та іншими кримінальними елементами у злочинних цілях. Тому, відповідно до ст. 6 Закону України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю», одним із основних напрямків боротьби з організованою

злочинністю є протидія використанню учасниками організованих злочинних угруповань у своїх інтересах «об'єднань громадян» і засобів масової інформації [26].

Враховуючи вищевикладене, ми вважаємо, що поняття громадськості є абстрактним воно може мати лише певні загальні риси (ознаки). Узагальнення різних позицій авторів дає змогу визначити такі ознаки громадськості, яка бере участь у протидії злочинності: 1) соціальна активність осіб [6, с. 101; 12; 17, с. 39; 19]; 2) спосіб утворення громадських формувань [9, с. 9]; 3) не озброєність громадських формувань та не воєнізований характер діяльності [9, с. 9]; 3) зацікавленість у протидії злочинності [6, с. 101; 17, с. 39], але незацікавленість у конкретному кримінальному провадженні [20, с. 8]; 4) спрямованість на представництво і захист громадських інтересів [6, с. 101] та служіння інтересам суспільства [1, с. 195–196], а також захист громадян від злочинних посягань [17, с. 39.]; 5) сприяння у реалізації заходів з протидії злочинності [6, с. 101; 20, с. 8]; 6) здійснення своєї діяльності в межах суворого дотримання чинного законодавства [1, с. 195–196; 6, с. 101] та засад моралі [17, с. 39.]; 7) не комерційний характер діяльності [1, с. 195–196]; 8) відсутність владних повноважень [1, с. 195–196]; 9) наявна мета діяльності [1, с. 195–196], яка полягає у протидії злочинності, а не у збройному захисті держави або нападі на підприємства, установи чи організації, чи на громадян тощо [9, с. 9]; 10) добровільність [1, с. 195–196; 18, с. 16]; 11) самоврядність [1, с. 195–196]; 12) визначену організацію та співпрацю з іншими суб'єктами [17, с. 39].

Ми приєднуємося до думок Є. В. Глушко, який зазначає, що застосування до окремих фізичних осіб таких ознак громадськості як пріоритет громадських інтересів перед індивідуальними, активне вираження своєї суспільної позиції, великий вплив і повага серед населення є можливим лише щодо публічних діячів [4, с. 113], що унеможливає визначати решту громадян як категорію громадськості. Виділення ознак соціальної активності є також спірним [4, с. 113], оскільки ставлення особи до проблем протидії злочинності ґрунтується на поступовому формуванні внутрішніх переконань, позитивний вплив на які можуть здійснювати зовнішні чинники. Безсумнівно, найбільшу цінність у протидії злочинності становлять особи/індивіди (суб'єкти громадськості), дії яких спрямовуються внутрішнім спонуканням. Водночас не можна відособлювати тих, які внаслідок розчарування, невпевненості у невідворотності покарання, примирення із низькою ефективністю правоохоронної діяльності державних органів, байдужістю тощо не проявляють ініціативу у протидії злочинності. Ці висновки цілком підтверджуються словами С. Л. Рубінштейна, який говорить про те, що людський індивід не народжується, а лише із часом набуває суб'єктних ознак, що суб'єктна активність може здійснюватися виключно на вищому – свідомому – рівні [27, с. 23]. Крім того, сьогодні організованою злочинністю, різними політичними силами, представниками олігархату, широко стали використовуватись так звані «активісти», які навмисно заважають роботі правоохоронних органів, перешкоджають здійсненню функцій та виконанню поставлених завдань щодо протидії злочинності. Тому ми не згодні з тим, що ініціатива та активність є ознакою громадськості.

Обмеження категорії «громадськість» виключно громадянами України також викликає сумнів, оскільки відповідно до ст. 26 Конституції України та ч. 1 ст. 3 Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» від 22.09.2011 р. № 3773-VI іноземці та особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, користуються тими самими правами і свободами, а також несуть такі самі обов'язки, як і громадяни України, за винятками, встановленими Конституцією, законами чи міжнародними договорами України [28; 29].

На нашу думку, до основних ознак громадськості, які притаманні як окремим особам, так і їх об'єднанням, слід віднести: високий рівень правосвідомості та правової культури; зацікавленість у вирішенні загальних проблем; некомерційність; добровільність; законний порядок здійснення своєї діяльності; узагальнювальна мета – побудова правової держави й громадянського суспільства в Україні.

Висновки. Під громадськістю в юриспруденції слід розуміти як окремих осіб, так і їх об'єднання, які: мають високий рівень правосвідомості та правової культури; зацікавленість у вирішенні загальних проблем; участь яких у суспільних справах носить некомерційний, добровільний характер та законний порядок здійснення своєї діяльності; узагальнювальна мета – побудова правової держави й громадянського суспільства в Україні.

У теорії оперативно-розшукової діяльності ми пропонуємо відмовитися від вико-

ристання поняття «громадськості» як категорії «сил оперативно-розшукової діяльності», оскільки: по-перше, «громадськість» є поняттям абстрактним на відміну від інших категорій сил оперативно-розшукової діяльності, зокрема оперативних підрозділів правоохоронних органів, негласних штатних та позаштатних працівників, які мають правовий статус; по-друге, громадськість бере участь у різних сферах життєдіяльності суспільства, яким не притаманна спрямованість щодо сприяння оперативним підрозділам у протидії злочинності.

Список використаних джерел

1. Білецький А. В. Громадськість як суб'єкт запобігання корупційній злочинності. *Кримінологічна теорія і практика: досвід, проблеми сьогодення та шляхи їх вирішення* : матеріали нау.-практ. конф. (Київ, 25 берез. 2016 р.) : у 2 ч. / ред. кол.: В. В. Черней, О. М. Джужа, В. В. Василевич та ін. Київ : Нац. акад. внутрішніх справ, 2016. Ч. 2. С. 194–198.
2. Христов О. Л. Громадськість як категорія теорії протидії злочинності. *Recht der Osteuropäischer Staaten (ReOS)*. 2019. № 3. S. 104–109.
3. Характеристика громадських формувань як інститутів громадянського суспільства : роз'яснення Міністерства юстиції України від 24 січ. 2011 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/n0016323-11>.
4. Глушко Є. В. Проблеми розуміння категорії «громадськість» у контексті протидії корупції. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2014. № 10-2. С. 113–115. URL: [file:///C:/Users/Acer/Downloads/Nvmgu_jur_2014_10-2\(1\)_33.pdf](file:///C:/Users/Acer/Downloads/Nvmgu_jur_2014_10-2(1)_33.pdf).
5. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод і допов.) / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
6. Мороз Г. Визначення поняття «громадськість» у контексті природоохоронної діяльності. *Право України*. 2004. № 8. С. 100–102.
7. Мороз Г. В. Правове регулювання участі громадськості в прийнятті рішень у галузі охорони довкілля : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06. Київ, 2006. 21 с.
8. Павлова О. В. Правові засади формування екологічної держави за участю громадськості : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.06. Харків, 2016. 222 с. URL: http://nauka.nlu.edu.ua/download/diss/Pavlova/d_Pavlova.pdf.
9. Слободенюк І. В. Організаційно-правові засади діяльності громадських формувань з охорони правопорядку : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Харків, 2018. 21 с.
10. Болотова В. О. Паблік рілейшенз в ОВС: конспект лекцій. Харків : Вид-во НУВС, 2001. 108 с. URL: <https://refdb.ru/look/1528120-pall.html>.
11. Юридична енциклопедія : в 6 т. / редкол.: Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) та ін. Київ : «Укр. Енцикл.», 1998. Т. 1 : А-Г. 672 с.
12. Московець В. І. Поняття «громадськість» у законодавстві та адміністративно-правовій теорії. *Форум права*. 2011. № 2. С. 630–634. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/4704/Poniattia%20hromadskist%20u%20zakonodavstvii%20ta%20administrativno-pravovii%20teorii%20_Moskovets%20_2011.pdf?sequence=1&isAllowed=y.
13. Павлов Н. Е. Вопросы теории и практики участия общественности в расследовании преступлений : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 1965. 19 с.
14. Гаврилов А. М. Привлечение населения к участию в борьбе с преступностью : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Саратов, 2004. 205 с. URL: <http://www.dslib.net/kriminal-process/privlechenie-naselenija-k-uchastiju-v-borbe-s-prestupnostju.html>.
15. Ишин А. М. Использование средств массовой информации при установлении и розыске лиц, совершивших преступления, в ходе предварительного следствия : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Москва, 1996. 220 с.
16. Демографічна ситуація у 2019 році : Експрес-випуск. *Державна служба статистики України*. URL: <http://ukrstat.org/uk/express/expr2020/02/18.pdf>.
17. Громадськість у запобіганні і протидії злочинності: вітчизняний та міжнародний досвід : монографія / В. В. Голіна, М. Г. Колодяжний, С. С. Шрамко та ін. ; за заг. ред. В. В. Голіни, М. Г. Колодяжного. Харків : Право, 2017. 284 с.
18. Фісенко І. Ф. Адміністративно-правові основи взаємодії міліції з громадськими формуваннями правоохоронної спрямованості (на матеріалах АР Крим) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Дніпропетровськ, 2009. 21 с.
19. Резникова А. Г. Базовые понятия криминалистического учения о взаимодействии следователя с общественностью в расследовании преступлений. *Известия Тульского государственного университета. Экономические и юридические науки*. 2017. № 1–2. С. 167–171.
20. Исаева Н. П. Актуальные вопросы участия общественности в уголовном судопроизводстве : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Уфа, 2009. 25 с. URL: <http://www.dslib.net/kriminal-process/aktualnye-voprosy-uchastija-obwestvennosti-v-ugolovnom-sudoproizvodstve.html>.
21. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

22. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18 лют. 1992 р. № 2135-ХІІ. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.
23. Телійчук В. Г. Сили ОРД : лекція. Кіровоград, 2004. 24 с.
24. Давидюк В. М. Сили оперативно-розшукової діяльності підрозділів національної поліції: зміст поняття. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького*. Серія : Право. 2018. № 6 (18). С. 71–77.
25. Корнієвський О. А. Квазігромадські об'єднання: деякі особливості та механізми запобігання деструктивній діяльності. *Гілея : наук. вісник Національного пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова*. 2010. Вип. 31. С. 394–401.
26. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю : Закон України від 30 черв. 1993 р. № 3341-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3341-12#Text>.
27. Татенко В. Методологія суб'єктно-вчинкового підходу: соціально-психологічний вимір : монографія. Київ : Міленіум, 2017. 184 с. URL: http://www.ispp.org.ua/backup_ispp/1518613204.pdf.
28. Конституція України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
29. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства : Закон України від 22 верес. 2011 р. № 3773-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17>.

Надійшла до редакції 13.05.2020

References

1. Bilets'kyu A. V. Hromads'kist' yak sub'yekt zapobihannya koruptsiyniy zlochynnosti [The public as a subject of prevention of corruption crime. Criminological theory and practice: experience, current problems and ways to solve them]. *Кримінологічна теорія і практика: досвід, проблеми с'оходення та шляху yikh vyrishennya : materialy Nauk.-prakt. konf. (Kyiv, 25 berez. 2016 r.)* : u 2 ch. / [red. kol.: V. V. Chernyey, O. M. Dzhuzha, V. V. Vasylevych ta in.]. CH. 2. Kyiv : Nats. akad. vnutr. sprav, 2016. S. 194–198. [in Ukr.].
2. Khrystov O. L. Hromadskist yak katehoriia teorii protydii zlochynnosti. [The public as a category of crime theory]. *Recht der Osteuropäischer Staaten (ReOS)*. 2019. № 3. S. 104–109. [in Ukr.].
3. Kharakterystyka hromads'kykh formuvan' yak instytutiv hromadyans'koho suspil'stva [Characteristics of public formations as institutions of civil society: explanation of the Ministry of Justice of Ukraine from January 24. .2011]: roz'yasnennya M-va yustytysiyi Ukrayiny vid 24 sich. .2011 r. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/n0016323-11>. [in Ukr.].
4. Hlushko YE. V. Problemy rozuminnya katehoriyi «hromads'kist'» u konteksti protydyi koruptsiyi [Problems of understanding the category "public" in the context of combating corruption. *Scientific Bulletin of the International Humanities University*]. *Naukovy visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*. 2014. № 10-2. S. 113-115. URL: [file:///C:/Users/Acer/Downloads/Nvmgu_jur_2014_10-2\(1\)_33.pdf](file:///C:/Users/Acer/Downloads/Nvmgu_jur_2014_10-2(1)_33.pdf). [in Ukr.].
5. Velykyy tлумachnyy slovnyk suchasnoyi ukrayins'koyi movy (z dod i dopov.) [Large explanatory dictionary of the modern Ukrainian language (with additions and additions)] / Uklad. i hlov. Red.. V.T. Busel. Kyiv; Irpin' : VTF «Perun», 2005. 1728 s. [in Ukr.].
6. Moroz H. Vyznachennya ponyattya «hromads'kist'» u konteksti pryrodookhoronnoyi diyal'nosti [Moroz G. Definition of "public" in the context of environmental protection. *Law of Ukraine*]. *Pravo Ukrayiny*. 2004. № 8. S. 100–102. [in Ukr.].
7. Moroz H.V. Pravove rehulyuvannya uchasti hromads'kosti v pryynyatti rishen' u haluzi okhorony dovkillya [Moroz GV Legal regulation of public participation in decision-making in the field of environmental protection]: avtoref. dys. na zdotuttya nauk. stupenya kand. yuryd. nauk : 12.00.06. Kyiv, 2006. 21 s. [in Ukr.].
8. Pavlova O. V. Pravovi zasady formuvannya ekolohichnoyi derzhavy za uchastyu hromads'kosti [Pavlova OV Legal principles of formation of the ecological state with the participation of the public]: dys. ... d-ra. yuryd. nauk : 12.00.06. / Nats. yuryd. un-t im. YA. Mudroho. Kharkiv, 2016. 222 s. URL: http://nauka.nlu.edu.ua/download/diss/Pavlova/d_Pavlova.pdf. [in Ukr.].
9. Slobodenyuk I. V. Orhanizatsiyno-pravovi zasady diyal'nosti hromads'kykh formuvan' z okhorony pravoporyadku [Slobodenyuk IV Organizational and legal bases of activity of public formations on protection of a law and order]: avtoref. dys. na zdotuttya nauk stupenya kand. yuryd. nauk : 12.00.07. Kharkiv, 2018. 21 s. [in Ukr.].
10. Bolotova V.O. Pablik rileyshenz v OVS: Konspekt lektsiy [Bolotova VO Public relations in the police: Lecture notes.]. Kharkiv: Vyd-vo NUVS, 2001. 108 s. URL: <https://refdb.ru/look/1528120-pall.html>. [in Ukr.].
11. Yurydychna entsyklopediya [Legal Encyclopedia]: V 6 t. / Redkol. : YU. S. Shemshuchenko (vidp. red.) ta in. Kyiv : «Ukr. Entsykl.», 1998. T. 1 : A-H. 672 s. [in Ukr.].
12. Moskovets' V.I. Ponyattya «hromads'kist'» u zakonodavstvi ta administratyvnopravoviy teoriiyi. *Forum prava [Moskovets VI The concept of "public" in law and administrative law theory. Law Forum]*. 2011. № 2. S. 630-634. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/4704/Poniattia%20hromadskist%20u%20z>

akonodavstvi%20ta%20administrativno_ppravovii%20teorii%20_Moskovets%20_2011.pdf?sequence=1&isAllowed=y. [in Ukr.].

13. Pavlov N.Ye. Voprosy teorii i praktiki uchastiya obshchestvennosti v rassledovanii prestupleniy [Questions of the theory and practice of public participation in the investigation of crimes]: atoref. dis. na soiskaniye uch. stepeni kand. yurid. nauk. M., 1965. 19 s. [in Rus.].

14. Gavrilov A. M. Privlecheniye naseleniya k uchastiyu v bor'be s prestupnost'yu [Attracting the population to participate in the fight against crime]: dis. ... kand. yurid. nauk : 12.00.09. Sarat. yurid. in-t MVD Rossii. Saratov, 2004. 205 s. URL: <http://www.dslib.net/kriminal-process/privlechenie-naselenija-k-uchastiju-v-borbe-s-prestupnostju.html>. [in Rus.].

15. Ishin A.M. Ispol'zovaniye sredstv massovoy informatsii pri ustanovlenii i rozyske lits, sovershivshikh prestupleniya, v khode predvaritel'nogo sledstviya : dis. kand. yurid. nauk [The use of the media in the identification and search of persons who committed crimes during the preliminary investigation]: 12.00.09. M., 1996. 220 s. [in Rus.].

16. Demografichna sytuatsiya u 2019 rotsi : Ekspres-vypusk [Demographic situation in 2019: Express issue] / Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. URL: <http://ukrstat.org/uk/express/expr2020/02/18.pdf>. [in Ukr.].

17. Hromads'kist' u zapobihanni i protydyi zlochynnosti: vitchyznyany ta mizhnarodny dosvid [Publicity in crime prevention and counteraction: domestic and international experience] : monohrafiya / V. V. Holina, M. H. Kolodyazhnyy, S. S. Shramko ta in. ; za zah. red. V. V. Holiny, M. H. Kolodyazhnoho. KH. : Pravo, 2017. 284 s. [in Ukr.].

18. Fisenko I. F. Administrativno-pravovi osnovy vzayemodiyi militsiyi z hromads'kymy formuvannamy pravookhoronnoyi spryamovanosti (na materialakh AR Krym) [Administrative and legal bases of interaction of militia with public formations of law enforcement orientation (on materials of the Autonomous Republic of Crimea)]: avtoref. dys. na zdotuttya nauk stupenya kand. yuryd. nauk : 12.00.07. Dnipropetrovs'k, 2009. 21 s. [in Ukr.].

19. Reznikova A.G. Bazove ponyatiya kriminalisticheskogo ucheiya o vzaimodeystvii sledovatelya s obshchestvennost'yu v rassledovanii pre stupleniy. Izvestiya tul'skogo gosudarstvennogo universiteta. Ekonomicheskiye i yuridicheskiye nauki [The basis of the concept of forensic science on the interaction of the investigator with the public in the investigation of crimes. News of Tula State University. Economic and legal sciences]. 2017. № 1-2. S. 167-171. [in Rus.].

20. Isayeva N. P. Aktual'nyye voprosy uchastiya obshchestvennosti v ugovnom sudoproizvodstve : avtoref. dis. na soiskaniye uch. stepeni kand. yurid. nauk [Actual issues of public participation in criminal proceedings]: 12.00.09. Ufa, 2009. 25 s. URL: <http://www.dslib.net/kriminal-process/aktualnye-voprosy-uchastiya-obwestvennosti-v-ugolovnom-sudoproizvodstve.html>. [in Rus.].

21. Kryminal'nyy protsesual'nyy kodeks Ukrainy vid 13 kvit. 2012 r. № 4651-VI. [Criminal Procedure Code of Ukraine of April 13, 2012 № 4651-VI] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (data zvernennya: 13.04.2020). [in Ukr.].

22. Pro operativno-rozshukovu diyal'nist': Zakon Ukrainy vid 18 lyut. 1992 r. № 2135-KHII [On operative-search activity: Law of Ukraine of February 18, 1992 № 2135-XII]. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>. [in Ukr.].

23. Teliychuk V.H. Syly ORD : lektsiya [Teliychuk VG ORD forces: lecture]. Kirovohrad, 2004. 24 s. [in Ukr.].

24. Davydyuk V. M. Syly operativno-rozshukovoyi diyal'nosti pidrozdiliv natsional'noyi politysiyi: zmist ponyattya. Naukovo-informatsiyyny visnyk Ivano-Frankivs'koho universytetu prava imeni Korolya Danyla Halyts'koho [Forces of operative-search activity of subdivisions of national police: content of concept. Scientific and Information Bulletin of Ivano-Frankivsk University of Law named after King Danylo Halytsky]: Zhurnal. Seriya Pravo. 2018. №6 (18). S. 71-77. [in Ukr.].

25. Korniyevs'kyi O. A. Kvazihromads'ki ob'yednannya: deyaki osoblyvosti ta mekhanizmy zapobihannya destruktivnyy diyal'nosti. Hileya [Quasi-public associations: some features and mechanisms of prevention of destructive activity. Gileya: Scientific Bulletin of the National Pedagogical University. in-that them. MP Dragomanova]: Naukovyy visnyk Natsional'no ped. u-tu im. M. P. Drahomanova. 2010. Vyp.. 31. S. 394-401. [in Ukr.].

26. Pro orhanizatsiyno-pravovi osnovy borot'by z orhanizovanoyu zlochynnistyuu : Zakon Ukrainy vid 30 cherv. 1993 r. № 3341-XII [On the organizational and legal basis of the fight against organized crime: the Law of Ukraine of June 30, 1993 № 3341-XII.]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3341-12#Text> (data zvernennya: 14.01.2020). [in Ukr.].

27. Tatenko V. Metodolohiya sub'yektno-vchynkovoho pidkhodu: sotsial'no-psykholohichnyy vymir [Tatenko V. Methodology of subject-action approach: socio-psychological dimension]: monohrafiya. Kyiv: Milenium, 2017. 184 s. URL: http://www.ispp.org.ua/backup_ispp/1518613204.pdf. [in Ukr.].

28. Konstytutsiya Ukrainy vid 28 cherv. 1996 r. № 254k/96VR [Constitution of Ukraine of June 28, 1996 № 254k / 96VR]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr>. [in Ukr.].

29. Pro pravovyy status inozemtsiv ta osib bez hromadyanstva : Zakon Ukrainy vid 22 veres. 2011 r. № 3773-VI [On the legal status of foreigners and stateless persons: Law of Ukraine of September 22, 2011 № 3773-VI]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17>. [in Ukr.].

SUMMARY

Oleksandr L. Khrystov. Problems of defining the concept of "public" in present jurisprudence. The article deals with problems of defining the concept of "public" in present jurisprudence. The article's objective was to clarify the problems of defining the concept of "public" in present jurisprudence and to provide an understanding of this term.

The author notes that today there is inconsistency of legal regulation, as well as arbitrariness, inequality and substitution of concepts in the application of this term both in different and within one branch of jurisprudence. The preparation of most legal acts on the participation of "public" in legal relations takes place without proper legal understanding of this term, the concept of which is not defined at all in the current national legislation. The conceptual and categorical apparatus of legal sciences due to the lack of definition of "public" in the legislation is based on arbitrary representation and does not reflect the unity of the aggregate features of this category. Its understanding by scholars through the prism of related (generic) legal concepts do not give an accurate meaningful reflection. Selective, and sometimes chaotic and unsystematic reference of legal scholars to philosophical, sociological, political, psychological and other sources of scientific knowledge about the essential characteristics of "public" in research on its place and role in legal relations indicate the lack of established conceptual approaches in today's jurisprudence. Scientific inferences of legal scholars about this social institution are often reduced to the definition of the concept by identifying selective characteristics (features) without a comprehensive understanding of this phenomenon.

The author has concluded that the "public" in jurisprudence should be understood as both individual citizens and their associations, which have a high level of legal consciousness and legal culture, as well as the basis of beliefs and ideology which are the building of the legal state and civil society.

The author suggests to abandon in the theory of operational-search activities from the use of the concept of "public" as a category of operational-search activities forces, because: first, "public" is an abstract concept in contrast to other categories of operational-search activities forces, including law enforcement agencies operational units, secret full-time and part-time agents who have legal status; secondly, the public takes part in various branches of society, which are not characterized by the focus on assisting operational units in combating crime.

Keywords: public, people, population, association, sign, formation.

УДК 343.985

DOI: 10.31733/2078-3566-2020-2-304-308

Олег ЛІТУН[©]

викладач

(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗШУКУ ДІТЕЙ, ЯКІ ЗНИКЛИ БЕЗВІСТИ, В УКРАЇНІ (за результатами опитування працівників кримінальної поліції)

Досліджено основні проблеми оперативно-розшукового забезпечення розшуку дітей, які зникли безвісти. Досягнення мети статті (визначити сучасні проблеми оперативно-розшукового забезпечення розшуку дітей, які зникли безвісти) потребувало використання соціологічного методу дослідження (опитування).

За результатами опитування 228-и працівників кримінальної поліції встановлено, що до найбільш вагомих проблем оперативно-розшукового забезпечення розшуку дітей, які зникли безвісти, належать: ускладнені нормативно правові та організаційні механізми термінового проведення ОРЗ (ОТЗ) щодо встановлення місцезнаходження дитини; недостатній рівень технічного забезпечення проведення ОРЗ (ОТЗ). У зв'язку з цим доцільно спростити процедуру ухвалення рішень про проведення ОТЗ (НСРД). Зазначено також на недостатній взаємодії підрозділів кримінальної поліції з громадськістю під час розшуку дітей, які зникли безвісти.

Ключові слова: матеріально-технічне забезпечення, нормативно-правове забезпечення, оперативно-розшукова справа, оперативно-розшуковий захід, розшук, оперативно-технічний захід.

© Літун О.О., 2020
k_ord@dduvs.in.ua